

Зміст

До читачів	4
КУЛЬТУРНІ КОНТЕКСТИ МИСЛЕННЯ	5 Політичний простір і філософський дискурс. Круглий стіл «Філософської думки» (<i>Олів'є Монжен, Мирослав Попович, Сергій Пролєєв, Сергій Йосипенко, Олег Білий</i>) 20 <i>Марія Култаєва (Харків)</i> Невеличка екскурсія по філософських ландшафтах Петера Слотердайка 41 <i>Петер Слотердайк (Карлсруе, Німеччина)</i> Нестиснювальне, або Нове відкриття протяжного. Теорія ансамблю гордості. Вітгенштайн. Пророцтво по-німецьки
Київське коло	58 <i>Віктор Малахов (Київ)</i> Яків Голосовкер: погляд з Києва 63 <i>Володимир Зелінський (Брешія, Ломбардія)</i> Між титаном і вепром
РЕМІНІСЦЕНЦІЇ СВІТОВОЇ КУЛЬТУРИ	69 <i>Ігор Пасічник (Львів)</i> Первісне значення естетики. Естетика Баумгартена 94 <i>Світлана Олексюк (Київ)</i> Естетичний досвід нового часу: між театром і філософією 90 <i>Олена Сирцова (Київ)</i> Апокрифічна антропологія і філософський трактат «Περὶ Ἀρχῶν» Оригена
НАУКОВІ ПОВІДОМЛЕННЯ	120 <i>Олександр Маслак (Київ)</i> Тиранія як проблема філософії права та філософії політики
РЕПЛІКИ	126 <i>Олександр Єременко (Луганськ)</i> Подієві уроки Майдану
ПРО КНИГИ	130 <i>В'ячеслав Циба (Київ)</i> Філософія сенсу як альтернатива метафізиці мови
Abstracts	136

Глибокі культурні відмінності інтелектуального життя оприявнюють, що мислення не є сутністю, яка перебуває у простій тотожності із собою. Окрім загальних гносеологічних координат, як-от прагнення істини, доказовість, логічна несуперечливість тощо, стосовно мислення постає питання найбільш продуктивних режимів його існування, певної телеології, креативності, виправданості в горизонті тих чи тих історичних або соціальних обставин. Наважимося припустити, що питання доречності мислення важить не менше, ніж питання його істинності.

Зважаючи на це, у філософському аналізі мислення можна виокремити щонайменше два основні формати: перший — цілком традиційний для філософського розуму — передбачає розгляд мислення як людської здатності взагалі й ознаки суцього як такого. Однак чим далі, тим вагомішим стає другий формат аналізу, який передбачає звернення до мислення у його конкретній культурно-історичній визначеності. Вже лінгвістичний поворот від початку ХХ століття, денонсувавши примат «чистої свідомості» на користь мови, ствердив цю спрямованість розгляду. Адже чи не першим фундаментальним культурним визначенням мислення є саме мова, і не абстрактна «мовність мислення», а конкретність історичної мови, в якій завжди тільки й відбуваються акти мислення та події розуміння.

Формат мислення у його конкретній культурно-історичній визначеності загалом може бути виражений поняттям інтелектуального життя. В мисленні як інтелектуальному житті сучасна філософія відкриває дедалі більше важливі проблем та колізій, які, серед іншого, дають змогу суттєво поглибити й загальнотеоретичне розуміння мислення та феномену свідомості (розуму, раціональності тощо) як такої. Тому слід зважати, що дослідження в розмаїтті його історичних та сучасних форм уможлиблює осягнення не лише тих конкретних явищ, які ми досліджуємо, а й тих, що мають загальний теоретичний ефект.

Недавно вийшов друком український переклад глибокого аналізу інтелектуального життя Франції кінця ХХ століття «Виклики скептицизму», який належить очільникові провідного гуманітарного французького часопису «Esprit» О. Монжену. Книга дає широку і багатовимірну картину однієї з провідних у світі інтелектуальних культур — французької — й одночасно порушує засадові питання про долю інтелектуала в сучасному світі. Ці питання визначили предмет обговорення на круглому столі за участі О. Монжена в редакції «Філософської думки». Водночас дане число містить ще два важливі ракурси розгляду проблеми мислення у його культурній визначеності інтелектуального життя. Перший представлений творчістю П. Слотердайка, дбайливо та глибоко репрезентованою професором М. Култаєвою, а другий звертає нас уже до вітчизняного контексту через неординарну постать Я. Голосовкера.

Сподіваємось, що ця невеличка колекція французького, німецького та вітчизняного досвіду інтелектуального самовизначення приверне увагу українських гуманітаріїв до проблематики інтелектуального життя і сприятиме активізації (зокрема й методологічному поглибленню) їхніх досліджень.

Наступне, четверте число «Філософської думки», у своєму тематичному блоці зосередиться на питанні сучасної моделі філософської освіти й тих нагальних змін, яких потребує її наявний стан в Україні.